

Bryssel, 14. marraskuuta 2024
(OR. en)

15497/24

COH 65

ILMOITUS

Lähettäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Koheesiopolitiikan keskeisten resurssien vahvistaminen: miten koheesiorahastojen yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia voidaan parantaa tulevaisuudessa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti? – <i>Periaatekeskustelu</i>

Koheesiopolitiikkaa käsittelevässä yleisten asioiden neuvoston istunnossa 28. marraskuuta kokoontuvia koheesiopolitiikasta vastaavia ministereitä pyydetään keskustelemaan tämän ilmoituksen liitteenä olevan puheenjohtajavaltion asiakirjan pohjalta aiheesta ”Koheesiopolitiikan keskeisten resurssien vahvistaminen: miten koheesiorahastojen yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia voidaan parantaa tulevaisuudessa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti?”

Tausta-asiakirja

koheesiopolitiikkaa käsittelevää yleisten asioiden neuvostoa varten

”Koheesiopolitiikan keskeisten resurssien vahvistaminen: miten koheesiorahastojen yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia voidaan parantaa tulevaisuudessa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti?”

EU:n koheesiopolitiikka on perussopimuksen mukaan ”ehdottoman tärkeää unionin kehitykselle ja kestäväälle menestykselle”, ja se on osoittautunut keskeiseksi talouskasvun, lähentymisen, kilpailukyvyn ja yhdentymisen edistäjäksi.

Koheesiopolitiikka on perustunut kumppanuuden, toissijaisuuden, monitasoisen hallinnon ja yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin periaatteisiin, mikä mahdollistaa jäsenvaltioiden ja alueiden aktiivisen osallistumisen politiikan täytäntöönpanoon sekä vahvistaa samalla vastuuvollisuutta hallinnon eri tasoilla.

Yhteistyöhön perustuva hallinnointi lisää jäsenvaltioiden ja alueiden vaikutusmahdollisuuksia, kun ne voivat osallistua myös EU:n politiikkojen suunnitteluun ja ohjelmointiin eivätkä pelkästään niiden hallinnointiin ja täytäntöönpanoon, mikä vahvistaa niiden sitoutumista hankkeisiin ja edistää yhteisön osallistumista. Tämä alueellinen osallistava lähestymistapa mahdollistaa räätälöidyt keinot käsitellä erityisiä paikallisia haasteita ja prioriteetteja, minkä ansiosta EU:n toimilla on suurempi vaikutus niihin yhteisöihin, joita se palvelee.

Koheesiopolitiikan tulevaisuudesta käydyissä keskusteluissa monet jäsenvaltiot ja EU:n toimielimet ovat toistuvasti vahvistaneet, että yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin on säilyttävä sen keskeisenä tekijänä. Alueiden komitea¹ kannattaa voimakkaasti lausunnossaan yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin mallin, monitasoisen hallinnon ja kumppanuusperiaatteen säilyttämistä vuoden 2027 jälkeisen koheesiopolitiikan ohjaavina periaatteina, ja korostaa samalla, että paikallisten ja alueellisten sidosryhmien osallistuminen on politiikan tehokkuuden kannalta välttämätöntä. Kuten koheesiopolitiikan tulevaisuutta käsittelevän korkean tason työryhmän raportissa² korostetaan, koheesiopolitiikka on EU:ssa ainutlaatuista sen erilaiset sidosryhmät mukaan ottavan paikkalähtöisen lähestymistavan vuoksi ja se on näin ollen kumppanuusperiaatteen mukaista. Tämä osallistava menetelmä on olennaisen tärkeä, jotta voidaan vastata alueellisiin tarpeisiin, tunnistaa mahdollisuudet ja parantaa eurooppalaisten koheesiohankkeiden onnistumista.

Lisäksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) korosti³, että yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa hallinnoitavien kansallisten ja EU:n varojen käyttö edellyttää selkeitä ja yksinkertaisia sääntöjä yhdessä asetuksessa. ETSK toteaa, että yksinkertaistamistoimilla on erityisen merkityksellistä varmistaa, että yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin kehys on toteuttamiskelpoinen alueilla, joilla on rajalliset hallinnolliset valmiudet.

Elpymis- ja palautumistukivälineen äskettäinen perustaminen on tarjonnut vertailukohdan koheesiopolitiikalle niiden rinnakkaisen täytäntöönpanon ja tuettavien alojen päällekkäisyyden vuoksi. Elpymis- ja palautumistukivälineessä havainnollistetaan vaihtoehtoinen täytäntöönpanomalli, vaikka alueellinen osallistuminen ei olekaan samantasoista kuin koheesiopolitiikan rahastoissa. Koheesiopolitiikan rahastoista poiketen elpymis- ja palautumistukiväline ei edellytä monitasoista hallintoa tai valtiotasoa alempien hallintotasojen vahvaa osallistumista, kuten Euroopan tilintarkastustuomioistuimien toteaa vuoden 2023 analyysissään⁴.

¹ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Koheesiopolitiikan tulevaisuus vuoden 2027 jälkeen”, annettu 29. marraskuuta 2023.

² ”Forging a sustainable future together: Cohesion for a competitive and inclusive Europe”, Report of the High-Level Group on the Future of the Cohesion Policy, helmikuu 2024.

³ Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Elpymis- ja palautumistukiväline ja koheesiopolitiikka: kohti koheesiopolitiikkaa 2.0”, annettu 20. syyskuuta 2023.

⁴ Katsaus 01/2023 – Koheesiopolitiikan ja elpymis- ja palautumistukivälineen kautta myönnettävä EU:n rahoitus: vertaileva analyysi.

Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen niin kutsuttu tulosperusteinen lähestymistapa on myös tekijä, joka on otettava huomioon koheesiopolitiikan tulevaisuutta pohdittaessa.

Koheesiopolitiikassa on kuitenkin aina ollut tulokseen perustuvia tekijöitä, erityisesti siitä lähtien, kun sitä uudistettiin Barcan raportin⁵ jälkeen tulossuuntautuneempaan suuntaan.

Kumppanuussopimuksissa vahvistetaan rahastojen pitkän aikavälin strategiset suuntaviivat, kun taas ohjelmissa käsitellään asiaankuuluvia maakohtaisia suosituksia sekä kansallisia tai alueellisia strategioita, arvioidaan horisontaalisten ja temaattisten mahdollistavien edellytysten täyttymistä sekä määritellään yhteiset ja koottavat indikaattorit, joilla varmistetaan politiikan tulosten avoin seuranta EU:n tasolla. Lisäksi politiikassa on hyödynnetty laajasti arviointivaatimusta sekä myös arvioinnin tulosten pohjalta tehtyjä yksinkertaistettuja korvausmenetelmiä, kuten yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja ja kustannuksiin perustumatonta rahoitusta.

Koska EU valmistelee keskustelua tulevan talousarvion rakenteesta, koheesiopolitiikka mukaan luettuna, käsitellään myös yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin merkitystä politiikan täytäntöönpanossa. Valitun Euroopan komission puheenjohtajan seuraavalle Euroopan komissiolle hahmottelemien suuntaviivojen mukaan uuden pitkän aikavälin talousarvion olisi oltava ”yksinkertaisempi toimintatavaltaan – vähemmän ohjelmia ja kutakin maata varten suunnitelma, jossa keskeiset uudistukset yhdistetään investointeihin”. Tämä voisi kuitenkin merkitä siirtymistä nykyisestä yhteistyöhön perustuvasta hallinnoinnista EU:n välineiden, myös koheesiopolitiikan rahastojen, keskitetympään hallinnointitapaan, mikä johtaisi yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin eri alojen (ohjelmointi, hallinnointi ja valvonta) uudelleenjärjestelyyn, millä voi olla merkittäviä vaikutuksia toissijaisuusperiaatteeseen, omistajuuteen ja kumppanuuteen.

Puheenjohtajavaltio Unkari katsoo, että EU:n koheesiopolitiikan yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin nykyisten piirteiden säilyttäminen edellyttää myös politiikan keskeisten arvojen säilyttämistä. Siksi olisi myös tarkasteltava keinoja vahvistaa niitä vuoden 2027 jälkeen, jotta koheesiopolitiikka olisi edelleen tehokas väline kehityksen edistämisessä, paikallisten toimijoiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämisessä sekä vahvemman, kilpailukykyisemmän ja yhdentyneemmän Euroopan rakentamisessa.

⁵ An Agenda For A Reformed Cohesion Policy: A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations. Aluepolitiikasta vastaavan komission jäsenen Danuta Hübnerin pyynnöstä laadittu riippumaton raportti, Fabrizio Barca, huhtikuu 2009.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen puheenjohtajavaltio pyytää ministereitä keskustelemaan seuraavasta kysymyksestä:

Miten koheesiorahastojen yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia voidaan parantaa tulevaisuudessa toissijaisuusperiaatteen mukaisesti?
